

Respons

Kenya: Ekteskapsinngåelse og skilsmisse

Problemstilling/spørsmål:

- Hva slags ekteskap er gyldige i Kenya?
- Hva er prosedyrene for skilsmisse?
- Hvilke krav stilles til gjengifte blant muslimer i Kenya?

Innledning

Informasjon om temaet er for det meste innhentet under arbeid ved ambassaden i Nairobi.

I Kenya kan man inngå ekteskap innenfor tre ulike regimer eller regelverk. Man kan gifte seg:

- borgerlig
- religiøst
- tradisjonelt.

Kenya har ikke én lov som setter vilkårene for ekteskapsinngåelse i landet. Den kenyanske ekteskapsloven, *The Marriage Act*, angir vilkårene for å inngå et borgerlig ekteskap. Samtidig stadfestes det i loven at ekteskap inngått på religiøst grunnlag eller i henhold til tradisjonell praksis (customary) er gyldige (*The Marriage Act 2008*, art. 37, 38). Gyldigheten av religiøse ekteskap blir i tillegg stadfestet i de separate lovene *The African Christian Marriage and Divorce Act*, *The Kadhis' Courts Act*, *The Mohammedan Marriage Act*, *Divorce Registration Act* og *Hindu Marriage and Divorce Act*. Ingen av de nevnte lovene tar stilling til eller overprøver vilkårene som de enkelte religiøse samfunnene stiller for å inngå religiøse ekteskap. Det innebærer at det er vilkår i den nasjonale ekteskapsloven det ikke stilles krav om når man inngår religiøse eller tradisjonelle ekteskap. Eksempelvis er det etter muslimske regler anledning til å gifte seg med stedfortreder, men etter den kenyanske ekteskapsloven er det krav om at begge parter må være til stede under vielsen.

Skilsmisse i borgerlige og kirkelige ekteskap må skje etter reglene i loven *The Matrimonial Causes Act*. Oppløsning av muslimske og tradisjonelle ekteskap skjer etter regler på de respektive områdene.

Reglene for tradisjonelle ekteskap er uskrevne, og må undersøkes konkret i hvert enkelt tilfelle. Men generelt kan det sies at muligheten for flergifte og inngåelse av ekteskap når man er under 18 år er utbredt blant de ulike folkegruppene.

Borgerlige ekteskap

Inngåelse av ekteskap

Borgerlige ekteskap inngås på grunnlag av *The Marriage Act*, og registreres ved *Office of the Registrar of Marriages*. Kenya er delt i distrikter som alle har et slikt kontor. I Nairobi kalles kontoret *Register General* og ligger i Sharia House i byens sentrum.

Loven krever at partene først leverer en såkalt *Notice of Intention to Marry* med opplysninger om seg selv til *Registrar of Marriages*. Hvis ingen har framsatt innsigelser innen 21 dager etter at meldingen ble levert, og vilkårene er oppfylt, kan partene gifte seg (*The Marriage Act 2008*, art. 11). De to viktigste vilkårene er at partene er over 18 år og at de er ugift.

Neste trinn i prosessen er at partene fyller ut skjemaet *Marriage Certificate Form* som leveres *Registrar of Marriages*. Samtidig avtales tid for vielsen (*Marriage Act 2008*, art. 23).

Partene kan etter søknad få tillatelse til inngå ekteskap før det har gått 21 dager hvis det foreligger særlige grunner.

Vielsen finner sted i kontoret til *Registrar of Marriages*, hvor partene møter opp til avtalt tidspunkt med to vitner.

Det er ulovlig og forbundet med fengselsstraff inntil fem år å inngå et borgerlig ekteskap hvis man allerede er gift muslimsk eller tradisjonelt.

Oppløsning av ekteskap

Begjæring om skilsmisse framsettes ved domstolene, og behandles etter reglene i loven *The Matrimonial Causes Act*.

Det er forholdsvis komplisert å oppnå skilsmisse etter ovennevnte lov i Kenya. For det første vil domstolen i utgangspunktet avvise en begjæring om skilsmisse hvis den fremmes mindre enn tre år etter at ekteskapet ble inngått. Bare i tilfeller hvor domstolen finner det godtgjort at parten som ønsker ekteskapet oppløst, lider urimelig overlast, vil søknad bli tatt under behandling før det har gått tre år.

I tillegg er det slik at man ikke kan få innvilget skilsmisse bare på grunnlag av at partene er blitt enige om å gå fra hverandre. En av følgende grunner må foreligge:

- utroskap
- en av partene har forlatt den andre uten grunn og vært borte de siste tre årene
- voldelig atferd fra en av partene
- sinnssykdom hos en av partene som har vært under kontinuerlig behandling de siste fem årene, eller mannen er blitt funnet skyldig i voldtekt, sodomi eller grove voldshandlinger (*Matrimonial Act 2008*, art. 8)

Det kreves også at den som fremmer søknaden, kan føre bevis for at handlinger knyttet til en av de ovennevnte grunnene har funnet sted.

Religiøse ekteskap

Den følgende redegjørelsen vil begrense seg til kristne og muslimske ekteskap, da det er de som er relevante i vår sammenheng.

Kristne ekteskap

Med kristne ekteskap menes ekteskap som er inngått i en godkjent kirke eller forsamlingshus og hvor vigselsmannen er en prest eller forstander som har fullmakt til å vie. Det legale grunnlag for kirkelig vielse er *The African Christian Marriage and Divorce Act*, og i loven kalles den som forestår vielsen, *minister with license*.

Når det gjelder formaliteter forut for selve vielsen, er det opp til det enkelte kirkesamfunn å fastsette dem. Det eneste loven sier i denne sammenhengen, er at vielsen ikke bør finne sted før "*adequate notice has been given of the intended marriage*" (*African Christian Marriage Act 2008, art. 7*)), men uten å angi hvor lang den tiden bør være.

Den som har fullmakt til å forestå vielser, er pålagt å føre register over utførte vielser og sende kopier av dem til *Registrar General* i Nairobi. Men det enkelte kirkesamfunn står fritt til å utforme vigselsattesten som utstedes til ektefellene.

Prosedyrene for **skilsmisse** er de samme som for oppløsning av borgerlige ekteskap, hvor altså loven *The Matrimonial Causes Act* ligger til grunn.

Muslimske ekteskap

Muslimere i Kenya gifter seg i henhold til Sharia, og for at ekteskapet skal være gyldig i Kenya, må det være registrert ved en *Kadhis' Court*.

Det er åtte *Kadhis' Courts* rundt om i Kenya. I Mombasa sitter *Chief Kadhi*. Han er overhode for disse domstolene, og alle ekteskap inngått ved domstolene rundt i landet skal innrapporteres til *Chief Kadhi*. Den praksis *Kadhis' Courts* utøver er basert på den muslimske lovskolen Shafi'i (An-Na'im 2002).

Vielsen kan enten skje privat med en rettslærd eller sheik til stede eller ved en av domstolene. Hvis ekteskapet er inngått privat, må det registreres ved en av domstolene for å være gyldig.

Prosedyre og vilkår for ekteskapsinngåelsen er helt ut bestemt av Sharia, uten påvirkning av kenyansk ekteskapslovgivning. Det betyr blant annet at partene ved ekteskapsinngåelsen kan være under 18 år, være representert ved stedfortreder og at en mann kan gifte seg med flere kvinner.

Oppløsning av muslimske ekteskap skjer i henhold til Sharia.

Kadhien i Nairobi er blitt spurt om hvordan domstolen stiller seg til forespørsler om **gjengifte** fra par som har inngått ekteskap med stedfortreder. Bakgrunnen for dette er at slike ekteskap ikke anses gyldige av norske myndigheter. I møte med ambassaden i Nairobi 7. september 2012 opplyste kadhien at man er imøtekommende i slike saker og unnlater å stille krav om at man tar ut skilsmisse først. Ekteparet kan fornye sitt ekteskap enten ved å inngå et nytt

Respons Kenya: Ekteskapsinngåelse og skilsmisse

ekteskap (nikah) og få en ny vigselfattest, eller bare få utstedt en ny vigselfattest basert på at det allerede foreligger et gyldig ekteskap etter sharia. Begge varianter forutsetter at begge parter møter opp hos kadhien.

Tradisjonelle ekteskap

Denne typen ekteskap baserer seg på uskrevne regler blant de 42 ulike etniske gruppene som befinner seg i Kenya. Slike ekteskap vil som regel ikke være registrert ved noe offentlig kontor.

I henhold til loven *African Christian Marriage Act* (2008, art. 9) kan et tradisjonelt ekteskap ved en forenklet prosedyre konverteres til et kristent ekteskap og dermed bli registrert.

Det er ulovlig og forbundet med fengselstraff i inntil fem år å inngå et tradisjonelt ekteskap hvis man allerede er gift borgerlig eller kristent (*The Marriage Act* 2008, art. 50).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunnlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- [African Christian Marriage Act] (2008). *The African Christian Marriage and Divorce Act*. Nairobi: Kenya Law Reports. Tilgjengelig fra <http://www.kenyalaw.org/family/statutes/download.php?file=THE%20AFRICAN%20CHRISTIAN%20MARRIAGE%20AND%20DIVORCE%20ACT.pdf> [lastet ned 7. september 2012]
- An-Na'im, A. A. (2002). *Islamic family law in a changing word – A global resource book*. London: Zed Books.
- [Hindu Marriage Act] (2008). *The Hindu Marriage and Divorce Act*. Nairobi: Kenya Law Reports. Tilgjengelig fra <http://www.kenyalaw.org/family/statutes/download.php?file=THE%20HINDU%20MARRIAGE%20AND%20DIVORCE%20ACT.pdf> [lastet ned 7. september 2012]

- *The Kadhis' Courts Act* (2008). Nairobi: Kenya Law Reports. Tilgjengelig fra <http://www.kenyalaw.org/family/statutes/download.php?file=KADHIS%20COURT%20.pdf> [lastet ned 7. september 2012]
- *The Marriage Act* (2008). Nairobi: Kenya Law Reports. Tilgjengelig fra <http://www.kenyalaw.org/family/statutes/download.php?file=The%20marriage%20act.pdf> [lastet ned 7. september 2012]
- [Matrimonial Act] (2008). *The Matrimonial Causes Act*. Nairobi: Kenya Law Reports. Tilgjengelig fra <http://www.kenyalaw.org/family/statutes/download.php?file=THE%20MATRIMONIAL%20CAUSES%20Ordinance.pdf> [lastet ned 7. september 2012]
- [Mohammedan Marriage Act] (2008). *The Mohammedan Marriage, Divorce Registration Act*. Nairobi: Kenya Law Reports. Tilgjengelig fra <http://www.kenyalaw.org/family/statutes/download.php?file=The%20Mohammed%20Marriage%20and%20Divorce%20Registration%20Act.pdf> [lastet ned 7. september 2012]

Muntlige kilder

- Khadien ved *Khadi's Court* i Nairobi, Rashid Ali Omar. Møte i Nairobi 7. september 2012.

© Landinfo 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.